O’zbekistan

Metama’lumotlar

Ishsizlik

0. Asoslar

0.1 Qonuniy muhit

0.1.1 Statistik ma’lumotlarni yig‘ish, qayta ishlash va tarqatish uchun javobgarlik

O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi
Davlat statistika qo‘mitasi 2002 yil 12 dekabrda tasdiqlangan va 2012 yilda o‘rgartirish va qo‘shimchalar kiritilgan “Davlat staistikasi to‘g‘risida”gi O’zbekiston Respublikasi qonuniga muvofiq mustaqil ravishda o‘z faoliyatini yuritadi, ushbu qonun bilan davlat statistikasini tashkil etish sohasidagi munosabatlarni tartibga soladi, davlat statistikasi organlarining vakolatlarini belgilaydi hamda yagona statistika axboroti tizimi yuritilishi uchun normativ asos yaratadi.
2017 yil sentyabrda O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasining vakolatlari, funksiyalari va tarkibini aniqlab beradigan yangi “O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi to‘g‘risida Nizom”i tasdiqlandi, ushbu nizom Davlat statistika qo‘mitasi Milliy statistika tizimini muvofiqlashtirish, monitoring va nazorat qilishga mas’ul va ma’lumotlarni yig‘ish, qayta ishlash, analiz qilish va tarqatish bo‘yicha asosiy organ bo‘lib hisoblanadi. Shu bilan birga, xalqaro standartlarga mos yagona statistik uslubiyat bilan ta’minlash vazifalarini bajaradi.
Davlat statistika qo‘mitasi, statistika ishlarini olib boruvchi boshqa davlat statistika organlari singari davlat statistika hisobotlarini, ma’muriy hisobotlarni va davlat statistika kuzatuvlarini o‘tkazish uchun zarur bo‘lgan boshqa ma’lumotlarni, shuningdek hisobotlaridagi tushuntirishlarni o‘z vakolatlari doirasida boshqa organlardan talab qilib olish huquqiga ega.
2017 yil 12 sentyabrdagi 5054 sonli Prezident topshirig‘iga muvofiq, mamlakatdagi iqtisodiy va moliyaviy ma’lumotlar XVJning kengaytirilgan umumiy ma’lumotlar tarqatish tizimi (k-UMTT) doirasiga to‘g‘ri keladigan va muvofiqlashgan bo‘lishi kerak.

0.1.2 Ma’lumot ishlab chiqaruvchi tashkilotlar o‘rtasida ma’lumotlar almashinuvi va muvofiqlartirish

O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi

“Davlat statistikasi to‘g‘risidagi” qonunning 9-moddasiga asosan Davlat statistikasi organlari Davlat statistikasi ishlari dasturini bajarishda davlat statistikasi organlariga ko‘maklashishi shart bo‘lgan boshqa davlat organlari hamda yuridik shaxslar bilan statistika ishlarini hamkorlikda bajaradi. Davlat statistikasi organlari o‘zlarining vakolat doirasiga kiruvchi ayrim ishlarning boshqa davlat organlari hamda yuridik shaxslar tomonidan bajarilishiga qonun hujjatlarida belgilangan tartibda yo‘l qo‘yadi. Boshqa davlat organlari hamda yuridik shaxslar Davlat statistika ishlari dasturiga muvofiq davlat statistika kuzatuvlarini, shuningdek davlat statistikasi vakolatli organi bilan kelishilgan shakllarda idoraviy statistika kuzatuvlarini o‘tkazadi. Idoraviy statistika kuzatuvlarining ma’lumotlari davlat statistikasi vakolatli organiga uning so‘roviga binoan taqdim etiladi.

Bundan tashqari, statistika kengashi davlat statistikasi vakolatli organi huzuridagi davlat statistikasining rivojlantirilishi, faoliyat ko‘rsatishi va muvofiqlashtirilishi muammolari bo‘yicha kollegial maslahat organi hisoblanadi. Statistika kengashi davlat statistikasining ayrim masalalarini ko‘rib chiqish uchun ekspert komissiyalari tayinlashi mumkin. Statistika kengashi va ekspert komissiyalarining yig‘ilishlariga ekspertlar taklif etilishi, yig‘ilishlarda vazirliklar, davlat qo‘mitalari va idoralar vakillarining davlat statistikasi masalalari bo‘yicha axborotlari eshitilishi mumkin. Statistika kengashining tarkibi O’zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlanadi.

0.1.3 Alohida muxbirlarning ma’lumotlari maxfiyligi

O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi

“Davlat statistikasi to‘g‘risidagi” qonunning 7-moddasiga asosan Davlat statistikasi organlari yakka tartibdagi statistika ma’lumotlarining maxfiyligini, davlat sirlari va yuridik shaxslarning tijorat sirlariga rioya etilishini, jismoniy shaxslar to‘g‘risidagi ma’lumotlarning egasi mavhumlashtirilishini ta’minlashga majburdirlar. Bundan tashqari 2017 yil sentyabrda “O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi to‘g‘risida Nizom”ga asosan, (13-band, §15) Davlat statistika qo‘mitasi maxfiylik masalalarini hal qilish bo‘yicha xavfsizlik choralarini ko‘radi, shu jumladan bank sirlarini ham (13-band, §11). Nihoyat, “Davlat statistikasi to‘g‘risidagi” qonunning 7-moddasiga asosan davlat organlari va mahalliy o‘zini o‘zi boshqarish organlarining davlat statistika sohasidagi faoliyatiga aralashuviga yo‘l qo‘yilmaydi.

Davlat statistika qo‘mitasi xodimlari axloq kodeksiga, shu jumladan maxfiylik qasamiga rioya qilishlari, o‘zlarining vazifalarini bajarishda ularga taqdim etilgan har qanday ma’lumotlarni oshkor qilmasliklari kerak.

Ularni lavozimga tayinlash paytida majburiyatlari haqida ma’lumot beriladi. Davlat statistika qo‘mitasining har bir xodimi uni bunday ma’lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyatini o‘z ichiga olgan shartnomaga qo‘l qo‘yishi shart.

0.1.4 Statistik hisobotlarni taqdim etish

O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi

Davlat statistika qo‘mitasi sifat menejmenti va metama’lumotlar boshqaruvini ta’minlaydigan statistika biznes-jarayonlarini ifodalovchi BMT ning Yevropa Iqtisodiy Komissiyasining (UNECE) Statistik biznes jarayonlar umumiy modelini yuritadi.

Respondentlarga ma’lumot yetkazib berish maqsadida Davlat statistika organlari o‘z vakolatlari doirasida moliya, bojxona, soliq organlari, banklar va boshqa idora va xizmatlar, yuridik shaxslar va ularning vakolatxonalari filiallaridan, jismoniy shaxslardan, shu jumladan yakka tartibdagi tadbirkorlardan Davlat statistika kuzatuvlarini yuritish uchun zarur bo‘lgan ma’lumotlarni so‘rashga va olishga, shuningdek, statistik maqsadlarda foydalaniladigan hisobotlarga tushuntirishlar olishga huquqiga ega.

Bundan tashqari, davlat statistikasi korxonalar va muassasalar statistik ma’lumotlarining ishonchliligini tekshiradi, olingan statistik ma’lumotlarni to‘liqligi ob’ektivligini ekspertizadan o‘tkazadi va buzilganligi aniqlangan hollarda ularni to‘g‘rilash uchun zarur ko‘rsatmalar beradi va statistika ma’lumotlariga tegishli tuzatishlar kiritadi.

0.2 Resurslar

0.2.1 Kadrlar, moddiy-texnik, elektron hisoblash va moliyaviy resurslar (tavsiya etiladigan rukn)

Mehnat resurslari balansi, bandlik va mehnatga haq to‘lash ko‘rsatkichlarini shakllantirish bo‘limida 7 ta xodim, hududiy demografiya va mehnat statistikasi bo‘limlarida o‘rtacha 5 nafardan xodim ishlaydi.

Umuman ishsizlik bo‘yicha ma’lumotlarni shakllantirishda qo‘yilgan topshiriqlarni bajarish uchun xodimlar soni yetarli bo‘lib, xodimlar ko‘nikmalarni rivojlantirish va saqlash bo‘yicha qo‘yilgan topshiriqlar bajarilishini ta’minlaydi.

Barcha xodimlar oliy ma’lumotga ega. Mehnat organlari kadrlari malakasini oshirish bo‘yicha respublika kurslarida muntazam ravishda 2 yilda 1 marta o‘qitilishi, ko‘nikmalarni qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirishga yordam beradi.

Har bir ish o‘rni lokal tarmoqqa ulangan shaxsiy kompyuter bilan ta’minlangan. Respublika AT - markazi (Mehnat.uz) ishsizlar to‘g‘risida ma’lumotlarning yagona veb-bazasi (eksperiment tariqasida) yaratilgan. Dasturiy ta’minot davriy yangilanib, qo‘yilgan va yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan masalalarga javob beradi.

2. Metodologiya

2.1 Konsepsiya va ta’riflar

2.1.1 Konsepsiya va ta’riflar (talab etiladigan rukn)

Ishsizlik bo‘yicha konsepsiya va ta’riflar Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) standartiga asoslangan.

Metodologiya quyidagi xujjatlarga asoslangan:

Xalqaro mehnat tashkilotining bosh konferensiyasida qabul qilingan Konvensiya (1985 yil mehnat statistikasi to‘g‘risida (№160)) va Tavsiyalar (1985 yil mehnat statistikasi to‘g‘risida (№170)). Iqtisodiy faol aholi statistikasi, bandlik, ishsizlik va to‘liqsiz bandlik statistikasi bo‘yicha rezolyutsiyasi (13-Xalqaro mehnat statistiklari konferensiyasida (1982 yil oktabr) qabul qilingan, 16-Xalqaro mehnat statistiklari konferensiyasida (1989 yil oktabr) ma’qullangan.

Milliy me’yoriy va huquqiy hujjatlar:

O’zbekiston Respublikasi Mehnat Kodeksi (O’zbekiston Respublikasining 21.12.1995 y. 161-I-son Qonuni bilan tasdiqlangan);

O’zbekiston Respublikasi 1998 yil 1 maydagi “Aholini ish bilan ta’minlash to‘g‘risida”gi 616-I-son Qonuni, Yangi tahrirda;

O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 22 dekabrdagi “Ishga joylashtirishga muhtoj aholi sonini aniqlash, shu jumladan, uy xo‘jaliklarini mehnat bilan bandlik masalalari bo‘yicha o‘rganishlar o‘tkazish, shuningdek, mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirish balansini shakllantirish metodikasini takomillashtirish to‘g‘risida” 1011-son Qarori;

Rasmiy ravishda ro‘yxatga olingan ishsizlar: 16 yoshdan pensiya bilan ta’minlanish huquqini olish yoshigacha bo‘lgan, ish, ish haqi va daromadga ega bo‘lmagan, mehnat organlarida ish qidiruvchi, ishlashga, kasb bo‘yicha tayyorgarlikdan va qayta tayyorgarlikdan o‘tishga, malaka oshirishga tayyor shaxs sifatida ro‘yxatga olingan shaxslar.

2.2 Statistik qamrov

2.2.1 Statistik qamrov (talab etiladigan rukn)

2.2.1.1 Ma’lumotlarning statistik qamrovi

Ma’lumotlarning geografik qamrovi o‘z ichiga Qoraqalpog‘iston Respublikasi, 12 ta viloyat va Toshkent shahrini oladi.

Aholi qamrovi: rasmiy ravishda ro‘yxatga olingan ishsizlar.

Mavzu bo‘yicha qamrov: rasmiy ravishda ro‘yxatga olingan ishsizlar mehnat resurslari balansida keltirilgan.

2.2.1.2 Statistik qamrovdan istisnolar

Ishsizlarga kiritilmaydi:

- ish bilan band bo‘lganlar;
- ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta’lim olayotganlar;
- homiladorlik, tug‘ish va 3 yoshgacha bola parvarish qilish ta’tilidagi ayollar;
- uy bekalari hamda bola va boshqa oila a’zolarini parvarishi bilan band bo‘lgan shaxslar;
- ozodlikdan mahrum etish muassasalaridagi va ixtiyoriy ravishda mehnat bilan band bo‘lmagan shaxslar.

2.2.1.3 Aniqlanmagan faoliyat

2.3 Klassifikatsiya/sektorlar bo‘yicha bo‘lish

2.3.1 Klassifikatsiya/sektorlar bo‘yicha bo‘lish (ma’lumotlar rukniga aloqador sifatida talab etiladigan rukn)

Tasniflash:

Iqtisodiy faoliyat turlari: Ishsizlar mehnat organlarida avvalgi ish bilan bandligidan qat’iy nazar ro‘yxatga olinadi.

2.4 Hisobga olish asosi

2.4.1 Baholash (ma’lumotlar rukniga aloqador sifatida talab etiladigan rukn)

Rasmiy ravishda ro‘yxatga olingan ishsizlar soni kishida hisobga olinadi.

2.4.2 Hisobga olish asosi (ma’lumotlar rukniga aloqador sifatida talab etiladigan rukn)

Ishsizlar - o‘n olti yoshdan to pensiya bilan ta’minlanish huquqini olishgacha bo‘lgan yoshdagi, haq to‘lanadigan ishga yoki daromad keltiradigan mashg‘ulotga ega bo‘lmagan, ish qidirayotgan va ish taklif etilsa, unga kirishishga tayyor bo‘lgan yoxud kasbga tayyorlashdan, qayta tayyorlashdan o‘tishga yoki malakasini oshirishga tayyor bo‘lgan mehnatga layoqatli shaxslar (bundan ta’lim muassasalarida ta’lim olayotganlar mustasno).

Ishga joylashishda ko‘mak olish uchun mahalliy mehnat organlariga murojaat qilgan va ular tomonidan ish qidiruvchi sifatida ro‘yxatga olingan shaxslar ishsiz deb e’tirof etiladi.

2.4.3 Yalpi/sof ko‘rsatkichlarni hisoblash tartiblari (tavsiya etiladigan rukn)

Xalqaro standartlarga asosan ishsizlik darajasi ro‘yxatdan o‘tgan ishsizlar sonini iqtisodiy faol aholi soniga nisbati orqali hisoblanadi.

3. Aniqlilik va ishonchlilik

3.1 Boshlang‘ich ma’lumotlar

3.1.1 Boshlang‘ich ma’lumotlarni yig‘ish dasturlari (talab etiladigan rukn)

Ro‘yxatga olingan ishsizlar sonini hisoblashda asos sifatida mehnat organlarida rasmiy ravishda ishsiz deb qayd etilgan aholi soni olinadi.

3.1.2 Ta’riflar, statistik qamrov, klassifikatsiyalar, baholashlar va boshlang‘ich ma’lumotlarni hisobga olish davri (tavsiya etiladigan rukn)

Statistik qamrov, klassifikatsiya, baholash va boshlang‘ich ma’lumotlarni hisobga olish davri talab qilinadigan ta’riflar parametriga yetarli darajada yaqin keladi.

3.1.3 Boshlang‘ich ma’lumotlarning o‘z vaqtida tayyor bo‘lishi (tavsiya etiladigan rukn)

Ma’lumotlarni yig‘ish dasturi ularni o‘z vaqtida olishni ta’minlaydi.

Ma’lumotlar har chorak yakuni bo‘yicha respublika va hududlar kesimida belgilangan tartibda umumlashtiriladi.

3.2 Boshlang‘ich ma’lumotlarni baholash

3.2.1 Boshlang‘ich ma’lumotlarni baholash (tavsiya etiladigan rukn)

Ro‘yxatga olingan ishsizlar sonini baholash amalga oshirilmaydi.

3.3 Statistik usullar

3.3.1 Boshlang‘ich ma’lumotlar bilan ishlashda statistik usullar (ma’lumotlar rukniga aloqador rukn sifatida talab etiladigan rukn)

Ishsizlik darajasi mehnat organlarida ro‘yxatdan o‘tgan ishsizlar sonini iqtisodiy faol aholi soniga nisbati orqali hisoblanadi.

3.3.2 Boshqa statistik jarayonlar (ma’lumotlar rukniga aloqador sifatida talab etiladigan rukn)

Ma’lumotlarni qayta hisoblash va to‘g‘rilash amalga oshirilmaydi.

3.4 Ma’lumotlarni taqqoslash

3.4.1 Oraliq natijalarni taqqoslash (tavsiya etiladigan rukn)

Avvalgi davr ma’lumotlari bilan solishtirish amalga oshiriladi.

3.4.2 Oraliq ma’lumotlarni baholash (tavsiya etiladigan rukn)

3.4.3 Yakuniy statistik ma’lumotlardagi farqlarni va boshqa muammolarni baholash (tavsiya etiladigan rukn)

3.5 Ma’lumotlarni qayta ko‘rib chiqish tahlili

3.5.1 Ma’lumotlarni qayta ko‘rib chiqishni o‘rganish va tahlil qilish (tavsiya etiladigan rukn)

Mehnat organlarida ro‘yxatga olingan ishsizlar soni qayta ko‘rib chiqilmaydi.

4. Amaliy yaroqlililik

4.1 Davriylik va o‘z vaqtidaligi

4.1.1 Davriylik (talab etiladigan rukn)

Ishsizlik bo‘yicha ma’lumotlar choraklik va yillik davriylikda shakllantiriladi.

4.1.2 O’z vaqtidaligi (talab etiladigan rukn)

Ro‘yxatdan o‘tgan ishsizlar soni to‘g‘risidagi ma’lumotlar belgilangan tartibda shakllantiriladi.

4.2 Qiyosiylik

4.2.1 Ichki qiyosiylik (ma’lumotlar rukniga aloqador sifatida talab etiladigan rukn)

4.2.2 Vaqt bo‘yicha qiyosiylik (tavsiya etiladigan rukn)

Ma’lumotlarning dinamik qatorlari mavjud bo‘lib, ishsizlar soni 1992 yildan shakllantiriladi.

4.2.3 Sektorlar va sohalar o‘rtasidagi qiyosiylik (tavsiya etiladigan rukn)

4.3 Ma’lumotlarni qayta ko‘rib chiqish

4.3.1 Ma’lumotlarni qayta ko‘rib chiqish jadvali (talab etiladigan rukn)

Mehnat organlarida ro‘yxatga olingan ishsizlar soni yakuniy hisoblanib, qayta ko‘rib chiqilmaydi.

Ro‘yxatga olingan ishsizlik darajasi hisobot davridan keyingi yilning iyun oyida mehnat resurslari balansi ko‘rsatkichlarini shakllantirishda qayta ko‘rib chiqiladi.

4.3.2 Dastlabki va/yoki qayta ko‘rib chiqilgan ma’lumotlarni aynan shu toifasi bo‘yicha belgilash (talab etiladigan rukn)

Mehnat organlarida ro‘yxatga olingan ishsizlar soni yakuniy hisoblanib, qayta ko‘rib chiqilmaydi.

4.3.3 Ma’lumotlarni qayta ko‘rib chiqishni tahlil qilish va o‘rganish bo‘yicha olingan natijalarni tarqatish (tavsiya etiladigan rukn)

5. Qulayligi

5.1 Ma’lumotlar

5.1.1 Statistik ma’lumotlarni taqdim etish shakli (talab etiladigan rukn)

Mehnat organlarida ro‘yxatga olingan ishsizlar soni to‘g‘risidagi ma’lumotlar respublika hududlari kesimida jadvallar va grafiklar ko‘rinishida e’lon qilinadi.

5.1.2 Ma’lumotlarni tarqatish vositalari va shakllari (talab etiladigan rukn)

5.1.2.1 Bosma shaklida – Yangi nashrlar

5.1.2.2 Bosma shaklida – Haftalik byulletenlar

5.1.2.3 Bosma shaklida – Oylik byulletenlar

5.1.2.4 Bosma shaklida – Choraklik byulletenlar

«O’zbekiston Respublikasining statistik holati» (o‘zbek, rus va ingliz tillarida).

5.1.2.5 Bosma shaklida – Boshqalar

Foydalanuvchilarning so‘rovlariga asosan mehnat organlarida ro‘yxatga olingan ishsizlar soni to‘g‘risidagi ma’lumotlar taqdim etiladi.

5.1.2.6 Elektron shakldа – Onlayn byulletenlar yoki ma’lumotlar

5.1.2.7 Elektron shaklda – Boshqalar

5.1.5 So‘rov bo‘yicha ma’lumotlarni tarqatish (tavsiya etiladigan rukn)

5.2 Metama’lumotlar

5.2.1 Konsepsiyalar, statistik qamrov, klassifikatsiyalar, hisobga olish asosi, ma’lumotlar manbasi va statistik usullar to‘g‘risidagi hujjatlarni tarqatish (talab etiladigan rukn)

Hisoblash usuli Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) tomonidan belgilangan normalardan kelib chiqqan holda ishlab chiqilgan hamda O’zbekiston Respublikasining ish bilan ta’minlash va mehnat bozorining o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga oladi.

9. Rejalar

9.1 Oxirgi

9.1.1 Takomillashtirish rejalari – Oxirgi takomillashtirishlar

9.2 Umumiy

9.2.1 Takomillashtirish rejalari – Qisqa muddatlilari

9.2.2 Takomillashtirish rejalari – O’rta muddatlilari

9.3 Moliyaviy

9.3.1 Takomillashtirish rejalari – Texnik yordam/moliyalashtirishga ehtiyojlar – Qisqa muddatli

9.3.2 Takomillashtirish rejalari - Texnik yordam/moliyalashtirishga ehtiyojlar– O’rta muddatli

Aloqa bog‘lash uchun shaxs (shaxslar):

	Aloqa bog‘lash uchun shaxs **1**		
F.I.O.:	Berdiqulov	Qobul	G’ulomovich
Lavozim:	Boshqarma boshlig‘i		
Bo‘linma:	Demografiya va mehnat statistikasi boshqarmasi		
Bo‘lim:			
Departament:			
Idora:	O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi		
Manzil (1 satr):	Mustaqillik shox ko‘chasi, 63-uy		
Manzil (2 satr):			
Shahar/region:	Toshkent		
Mamlakat:	O’zbekiston		
Pochta indeksi:	100192		
Telefon: mamlkat kodi/shahar kodi/raqam	998	71	2308065
Faks: mamlkat kodi/shahar kodi/raqam	998	71	2308153
Elektron manzil:	Q.Berdikulov@stat.uz		
	Aloqa bog‘lash uchun shaxs **2**		
F.I.O.:	Abrayev	Sherzod	Xurromovich
Lavozim:	Bo‘lim boshlig‘i boshlig‘i		
Bo‘linma:			
Bo‘lim:	Mehnat resurslari balansi, bandlik va mehnatga haq to‘lash ko‘rsatkichlarini shakllantirish bo‘limi		
Departament:			
Idora:	O’zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi		
Manzil (1 satr):	Mustaqillik shox ko‘chasi, 63-uy		
Manzil (2 satr):			

Shahar/region:	Toshkent		
Mamlakat:	O’zbekiston		
Pochta indeksi:	100192		
Telefon: mamlkat kodi/shahar kodi/raqam	998	71	2308126
Faks: mamlkat kodi/shahar kodi/raqam	998	71	2308153
Elektron manzil:			
Aloqa bog‘lash uchun shaxs **3**			
F.I.O.:			
Lavozim:			
Bo‘linma:			
Bo‘lim:			
Departament:			
Idora:			
Manzil (1 satr):			
Manzil (2 satr):			
Shahar/region:			
Mamlakat:			
Pochta indeksi:			